

Vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2024-2026 taloussuunnitelman periaatteet

KHALL 19.06.2023 § 128

10/02.02.00/2023

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuuston tulee päättää kuntastrategiasta, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta (KuntaL 14 §). Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin toimielin omalla tehtävälueellaan.

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen (KuntaL 110 §).

Suunnittelun lähtökohdat

Kunnan verotulot ovat kehittyneet varsin suotuisasti viimeisten vuosien aikana ja tilinpäätökset ovat olleet suhteellisen vahvoja. Talousarviossa 2023 tilikauden tulostavoite on 1,2 miljoonaa euroa ja kevään 2023 perusteella tavoite on saavutettavissa. Tammelan kunnallisveroprosentti on 8,61, joka on aika keskitasoa. Jokioisilla 8.61, Forssassa 7.86, Ypäjä 9.36, Humppila 9.36.

Voidaan todeta, että talousarvion suunnittelu voidaan käynnistää hyvistä taloudellisista lähtökohdista. Lähtötilanne kuvaa kuitenkin mennyttä aikaa ja jos katsotaan, miltä keskeiset ennusteet näyttävät Tammelan osalta, tilanne ei ole enää niin hyvä. Erityisesti taloussuunnittelussa tulee huomioida lainakannan merkittävä kasvu uuden yhtenäiskoulun rahoittamisen seurauksena. Lisäksi epävarmuutta lisää hintojen nousu sekä korkeat korot. Julkisen talouden tasapainottaminen sekä sote-palveluiden siirto hyvinvointialueille.

Valtionvarainministeriö antoi huhtikuussa ensimmäiset ennakkolliset arvionsa vuoden 2024 kuntakohtaisista valtionosuuksista. Ennakollisten arvioiden perusteella kunnan valtionosuudet olisivat nousemassa noin 100 000 eurolla. Valtionosuuksien ennakkoarviointeihin liittyy kuitenkin merkittäviä epävarmuustekijöitä. Kesäkuun 5. päivä annetun asetusluonnoksen perusteella, näyttää siltä, että kuntien peruspalveluiden valtionosuuksien tarkistamisessa joidenkin kuntien valtionosuuksiin tulisi merkittäviä leikkauksia (palkkaharmonisaatiokustannukset sekä muut sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen rahoituksen siirtolaskelmat vääristävästä tilinpäätöstiedoista vuosina 2021 ja 2022). Mikäli asetus tulee voimaan ja laskentaperusteet eivät muutu, riskinä

on, että Tammelan osalta valtionsuusleikkaukset olisivat jopa noin 480 000 euroa vuositasolla ja vuosiin 2024 ja 2025 kohdistuisi vielä isommat leikkaukset. Kokonaisuutena riskinä on, että kunnan valtionosuudet tulevat laskemaan merkittävästi, ja toteutuessaan tällä on isoja vaikutuksia tulevien vuosien taloussuunnitteluun ja tuloihin.

Kuntaliiton veroennusteen mukaan kunnan saamat verotulot olisivat laskemassa 13,2 miljoonaa euroon. Veroennusteet eivät ole olleet kovin tarkkoja, ja edellisvuosina kunnan toteutuneet verotulot ovat ylittäneet merkittävästi talousarvion pohjana olleet ennusteet.

Talousarvioraamin laskennan lähtökohdat

Talousarviovalmistelun pohjaksi on laskettu. Raamiin on laskettu mukaan mm. sopimuskorotusten vaikutukset henkilöstökuluihin, + 1,8%. Lisäksi raamissa on mukana varhaiskasvatuksen palkkauudistus, henkilöstön lisäyksiä varhaiskasvatuksessa sekä perusopetuksessa. Kokonaisuudessaan laskennan perusteella toimintakulut tulisivat kasvamaan vuoteen 2023 verrattuna noin 480 000 eurolla. Hyvä huomioida, että vuodelle 2023 on varattu 200 000 euroa purkukustannuksia jotka eivät tule sisältymään vuoden 2024 talousarvioon.

Edelliset seikat huomioiden kunnan vuoden 2024 toimintakulut tulisivat olemaan noin 15,8 miljoonaa euroa, vuosikate noin 1,8 miljoonaa euroa ja tulos noin – 0,3 miljoonaa euroa. Raamin laskennassa toimintamenojen kasvu olisi noin 480 000 euroa. Merkittävimmät korotukset olisi varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelualueilla, noin 200 000 euron kasvu.

Vuoden 2024 lainanlyhennykset tulevat olemaan noin 1,1 miljoonaa euroa ja investoinnit (muut kuin yhtenäiskoulu) 1,1 miljoonaa euroa. Jotta lainanlyhennys ja investoinnit voidaan maksaa ja kunnan maksuvalmius turvataan, vuosikatteen tulisi olla noin 2,2 miljoonaa euroa. Mikäli palkkaharmonisaatiokustannusten sekä muiden sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen rahoituksen siirtolaskelmat vääristävästä tilinpäätöstiedoista vuosina 2021 ja 2022 ja niiden vaikutukset tulevat voimaan, on riski, että kunnan valtionosuudet tulevat putoamaan mahdollisesti jopa noin 0,5 miljoonalla eurolla tulevina vuosina. Vuosikate ja tilikauden tulos laskisivat vastaavalla määrällä.

Valmistelija: Talous- ja hallintojohtaja Taavi Leinikka, puh. 050 599 1140

Esittelijä: Kunnanjohtaja

Päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2025–2026 taloussuunnitelman laadinnalle seuraavat periaatteet ja linjaukset;

1. Kunnan taloutta ja palvelutoimintaa hoidetaan suunnittelukaudella 2024-2026 siten, että kunnan talous pysyy tasapainossa;

2. Vuoden 2024 talousarviota tullaan valmistelemaan siitä lähtökohdasta, että vuosikate ylittää lainanlyhennykset sekä investoinnit (pl. yhtenäiskoulu), jolloin turvataan maksuvalmius;
3. Valtionosuus- ja verotuloennusteita tullaan seuraamaan ja niiden vaikutukset talousarvion valmistelussa tullaan huomioimaan.

Asian käsittely: Talous- ja hallintojohtaja Taavi Leinikka oli kokouksessa esittelemässä TE2024-valmistelun tilannetta sekä §:ssä 128 käsiteltäviä vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2024—2026 taloussuunnitelman periaatteita klo 18.34—19.27 välisen ajan. Hän poistui kokouksesta ennen päätöksentekoa.

Päätös: Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Ote: Sivistyspalvelut, tekniset palvelut, hallinto- ja kehittämisspalvelut